

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Konrad Wytrykowski

SSN Ryszard Witkowski

Protokolant Marta Brzezińska

w sprawie G. B.

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie w dniu 8 czerwca 2021 r.
i 23 czerwca 2021 r.,

kasacji obrońcy obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego
Adwokatury z dnia 4 lipca 2020 r., sygn. akt WSD [...], utrzymującego w mocy
orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w Ł. z dnia 21 lutego 2020 r.,
sygn. akt SD [...]

na podstawie art. 537 § 1 k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 ustawy z dnia 26 maja
1982 r. - Prawo o adwokaturze

postanowił:

I. oddalić kasację;

II. zasądzić od obwinionego adwokata G. B. na rzecz Skarbu
Państwa kwotę 20 (dwudziestu) złotych tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Orzeczeniem Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w Ł. z dnia 21 lutego
2020 r., sygn. akt SD [...], obwiniony adwokat G. B. został uznany za winnego tego,
że w dniu 18 lipca 2006 r. w O., poprzez podstępne wprowadzenie w błąd
notariusza L. M. z Kancelarii Notarialnej w O. co do kwestii własności
nieruchomości, wyłudził od niej poświadczenie nieprawdy w akcie notarialnym

repertorium A [...] w ten sposób, że złożył oświadczenie o ustanowieniu hipoteki kaucyjnej na nieruchomości o powierzchni 5,9306 ha położonej w S. na rzecz W. J., w celu zabezpieczenia roszczeń W. J. wynikających z weksli na kwotę 745.000 zł, okazując przy tym zawiadomienie z księgi wieczystej KW nr [...] prowadzonej przez Sąd Rejonowy w W. Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych w P. dotyczące tej nieruchomości, w którym wskazany był jako jej właściciel i oświadczając, iż w istocie jest właścicielem tej nieruchomości, podczas gdy w dniu 15 lipca 2006 r. na mocy umowy o dożywocie zawartej przed notariuszem A. M. w Kancelarii Notarialnej w W., przeniósł własność przedmiotowej nieruchomości na rzecz M. B., tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy - Prawo o adwokaturze (dalej: u.p.a.) w zw. z § 1 ust. 2 i 3, § 4 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (dalej: Kodeks etyki), za które - na podstawie art. 81 ust. 1 pkt 6 u.p.a. - wymierzono mu karę dyscyplinarną wydalenia z adwokatury.

Od tego orzeczenia odwołanie wywiódł obwiniony, podnosząc zarzuty obrazy:

1. „art. 41 § 3 k.p.k. w zw. z art. 48 § 1 k.p.k. stosowanego odpowiednio, przez nieuprawnione rozstrzygnięcie przez sąd na rozprawie wniosku obwinionego o wyłączenie od udziału w sprawie Rzecznika Dyscyplinarnego ORA w Ł. i wszystkich jego zastępców i pozostawienie tego wniosku bez rozpoznania w sytuacji, gdy sąd winien rozprawę odroczyć celem przekazania wniosku o wyłączenie - zgodnie z art. 48 § 1 k.p.k. - Rzecznikowi Dyscyplinarnemu do rozpoznania; w efekcie orzeczenie wydano, gdy status procesowy zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego biorącego udział w rozprawie nie został prawomocnie rozstrzygnięty;
2. art. 41 § 3 k.p.k. - przez wydanie zaskarżonego orzeczenia pomimo braku podstaw formalnych - orzeczenie z dnia 21 lutego 2020 r. jako wydane wbrew prawu (vide pkt 1);
3. art. 41a k.p.k. w zw. z art. 47 k.p.k. - przez zastosowanie tych przepisów przy braku podstaw do orzekania w sprawie zastrzeżonej dla innego niż sąd orzekający organu - Rzecznika Dyscyplinarnego; nadto przez nie podanie motywów, na których sąd oparł ustalenie, że powody złożenia przez

obwinionego wniosku o wyłączenie rzecznika i jego zastępców są takie same, jak we wniosku wcześniejszym, rozpoznanym;

4. art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k. - przez błędne ustalenie, że czyn obwinionego - pomimo znacznego upływu czasu, zatarcia skazania, nie popełnienia czynu podobnego - uzasadnia wymierzenie mu nadmiernie dotkliwej kary;
5. art. 424 § 2 k.p.k. - przez nie podanie w uzasadnieniu orzeczenia wyczerpująco okoliczności, które sąd orzekający wziął pod uwagę przy ocenie czynu i wymiarze kary; sąd poprzestał na podaniu ogólnej oceny postępowania obwinionego i powołał się na konieczność ochrony przed osobą, która naruszyła zasady godności zawodu; sąd nie podał podstaw twierdzenia o rzekomej możliwości naruszenia praw i interesów osób korzystających z usług obwinionego - a to wszystko powoduje niemożność kontroli instancyjnej prawidłowości rozumowania i oceny sądu;
6. art. 170 § 1 k.p.k. - przez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych złożonych przez obrońcę obwinionego na rozprawie, zmierzających do wykazania, że czyn obwinionego nie zawierał znacznego ładunku społecznego niebezpieczeństwa i tym samym brak podstaw do wymierzenia najsurowszej kary”.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu Izby Adwokackiej w Ł. lub innemu sądowi dyscyplinarnemu, ewentualnie o zmianę orzeczenia i wymierzenie kary proponowanej przez obwinionego. Ponadto, wniósł o zawieszenie postępowania międzyinstancyjnego do czasu prawomocnego zakończenia sprawy wyłączenia Rzecznika Dyscyplinarnego ORA w Ł. i wszystkich jego zastępców od udziału w sprawie.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury orzeczeniem z dnia 4 lipca 2020 r., sygn. akt WSD [...], utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Powyższe orzeczenie zostało zaskarżone kasacją obrońcy obwinionego, w której podniesiono następujące zarzuty:

1. „rażącego naruszenia prawa procesowego, mającego istotny wpływ na treść orzeczenia:
 1. art. 47 § 1 k.p.k. - stosowanego w postępowaniu dyscyplinarnym odpowiednio - polegającego na niezasadnym uznaniu, że wskazany wyżej przepis może być stosowany jedynie w toku postępowania przygotowawczego, nie przed sądem, pomimo tego, że art. 45 § 1 k.p.k. sytuuje oskarżyciela jako stronę w postępowaniu sądowym (Dział III Rozdział 3 k.p.k.), zatem norma art. 47 § 1 k.p.k. dotyczy oskarżyciela na rozprawie; w konsekwencji powyższego oskarżyciel nie był umocowany do udziału w rozprawie, a wszelkie wnioski pochodziły od osoby nieuprawnionej, której status procesowy nie został prawidłowo określony; Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury poczynił opisane ustalenia, które mogły mieć wpływ na treść orzeczenia - w rozprawie nie brał udziału oskarżyciel, którego obecność była konieczna;
 2. art. 4 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 3 k.p.k. - przez rażąco błędne, sprzeczne z treścią art. 34.1 Regulaminu Rzeczników Dyscyplinarnych i Zastępców Rzeczników Dyscyplinarnych oraz trybu i sposobu ich wyboru (dalej: "Regulamin Rzeczników Dyscyplinarnych") określenie roli oskarżyciela w postępowaniu dyscyplinarnym i przed sądem dyscyplinarnym, co mogło mieć wpływ na treść orzeczenia sądu II instancji;
 3. art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 438 § 1 pkt 3 k.p.k. - przez nie przeprowadzenie dowodu z zeznań wnioskowanych na rozprawie świadków, tj. uznanie za słuszne nieuprawnionego oddalenia wniosku dowodowego obwinionego o dopuszczenie dowodów w postaci zeznań dwóch świadków, powołanych na okoliczność odbioru czynu obwinionego w jego środowisku, tym samym stopnia społecznego niebezpieczeństwa jego czynu, co rzutuje bezpośrednio na wymiar kary;
 4. rażącej niewspółmierność kary wymierzonej obwinionemu - jako konsekwencji uchybienia opisanego w punkcie "2" kasacji, polegającej na

wymierzeniu kary dyscyplinarnej wydalenia z adwokatury w sytuacji braku przesłanek, gdy adekwatna jest kara proponowana przez skazanego”.

Konkludując skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w Ł. z dnia 21 lutego 2020 r., sygn. akt SD [...] i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie jest zasadna i jako taka została oddalona.

Zgodnie z art. 91b ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze kasacja w sprawach dyscyplinarnych adwokatów może być wniesiona z powodu rażącego naruszenia prawa, jak również rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej. Jak podkreśla się w literaturze przedmiotu "rażące naruszenie prawa to zarówno wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej przewidzianej w art. 439 k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 u.p.a., jak i rażące naruszenie prawa materialnego lub procesowego. Rażące naruszenie prawa nie musi – jak w przypadku art. 523 § 1 k.p.k. - mieć istotnego wpływu na treść orzeczenia" (K. Ceglarska-Piłat, M. Zbrojewska, (w:) P. Kruszyński (red.), Prawo o adwokaturze. Komentarz, LEX 2016). W orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się z kolei, że "niewspółmierność rażąca to znaczna, zasadnicza, ewidentna różnica między karą wymierzoną a karą sprawiedliwą. O rażącej niewspółmierności kary w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k. można więc mówić wówczas, gdy orzeczona kara nie uwzględnia w należyтым stopniu dyrektyw wymiaru kary, przewidzianych w art. 53 k.k." (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., sygn. akt SDI 2/12, LEX nr 1212360).

W przedmiotowej sprawie kasację wniesiono tak z powodu rażącego naruszenia prawa, jak i rażącej niewspółmierności wymierzonej kary dyscyplinarnej.

Przechodząc do analizy zarzutów, w pierwszym rzędzie zauważyć należy, że zarówno sposób ich konstrukcji, stanowiących częściowe powtórzenie zarzutów odwołania, jak i sposób prezentacji argumentów (brak wskazania na czym polegały zaniedbania Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury (zarzut z pkt I ppkt 3, pkt II), jest nieprawidłowy. Niewątpliwie pod pozorem zarzutów wobec orzeczenia sądu II instancji sformułowano de facto zarzuty wobec ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd I instancji, co w nadzwyczajnym środку zaskarżenia jest niedopuszczalne. „Na etapie postępowania kasacyjnego przedmiotem rozpoznania mogą być jedynie zarzuty skierowane wobec orzeczenia sądu II instancji. Powtórzenie w kasacji zarzutów sformułowanych uprzednio w odwołaniu może być skuteczne tylko w sytuacji, gdy sąd odwoławczy nie rozpozna ich należycie i nie przedstawi w uzasadnieniu orzeczenia odpowiedniej argumentacji. Nadto zarzut taki musi być sformułowany w ten sposób, aby dotyczył orzeczenia sądu ad quem. W innym przypadku jako skierowany wprost przeciwko orzeczeniu sądu I instancji nie jest dopuszczalny” (zob. postanowienie SN z 21 maja 2019 r., II DSI 66/18).

Odnosząc się do podnoszonych przez skarżącego zarzutów naruszenia prawa procesowego wskazać należy, że nie znajduje uzasadnienia zarzut naruszenia art. 47 § 1 k.p.k., w którym obrońca obwinionego kwestionuje status oskarżyciela – rzecznika dyscyplinarnego. Na powyższą kwestię wskazywał już obwiniony w odwołaniu, zatem zarzut ten stanowi de facto częściowe powtórzenie zarzutu z pkt 1 zawartego w odwołaniu od orzeczenia sądu I instancji oraz argumentacji na jego poparcie. W ocenie Sądu Najwyższego, sąd odwoławczy analizując status oskarżyciela – rzecznika dyscyplinarnego w kontekście procedowania sądu I instancji nad wnioskiem obwinionego „o wyłączenie Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Rady Adwokackiej w Ł. od prowadzenia sprawy obwinionego i przekazanie sprawy do innej Okręgowej Rady Adwokackiej celem jej prowadzenia” w sposób prawidłowy zinterpretował przepis art. 47 § 1 k.p.k. i trafnie uznał, że pozostawienie tego wniosku bez rozpoznania było „całkowicie uprawnione”. Po pierwsze dlatego, że przepis art. 47 § 1 k.p.k., który odwołuje się do przepisów dotyczących wyłączenia sędziego, ma zastosowanie jedynie do podmiotów prowadzących postępowanie przygotowawcze. Jeśli postępowanie przygotowawcze zostało zakończone, na etapie postępowania

sądowego nie ma on zastosowania do tych podmiotów, bowiem stają się one stronami (jak np. prokurator) czy świadkami (jak np. funkcjonariusze Policji), na co słusznie wskazał sąd odwoławczy. W toku postępowania przed sądem, rzecznik dyscyplinarny jest stroną przeciwną do obwinionego. Jego rolą jest popieranie stawianych zarzutów i odpieranie zachowań, które mogłyby wskazać na ich nietrafność. Wbrew twierdzeniom skarżącego, był on umocowany do udziału w rozprawie, a formułowane przez niego wnioski pochodziły od osoby uprawnionej, której status procesowy został prawidłowo określony. Wobec tego czynienie przez skarżącego zarzutu (w punkcie drugim kasacji) ustaleniu, że rolą rzecznika „nie jest bycie obiektywnym w stosunku do obwinionego”, jest nieuprawnione. Po drugie – wobec powyższej interpretacji przepisu art. 47 § 1 k.p.k. – słuszne jest uznanie, że już wniosek obwinionego z dnia 16 lipca 2012 r., złożony następnie w dniu 17 lipca 2020 r. o wyłączenie Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Rady Adwokackiej w Ł. i jego zastępców, powinien zostać przez Sąd Dyscyplinarny I instancji pozostawiony bez rozpoznania na podstawie art. 95n ust. 1 u.p.a. w zw. z art. 47 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 2 k.p.k. w dniu 8 marca 2012 r., kiedy to Sąd I instancji wydał pierwsze postanowienie we wskazanym zakresie. Uchwała Okręgowej Rady Adwokackiej w Ł. z dnia 24 września 2013 r. w przedmiocie rozpoznania tego wniosku obwinionego, nie znajdowała oparcia w obowiązujących przepisach. Powoływanie się w kasacji na zapisy jej uzasadnienia, nie jest zatem postąpieniem właściwym.

Jeśli chodzi o kolejny zarzut, związany z oddaleniem wniosków dowodowych złożonych przez obrońcę obwinionego na rozprawie w dniu 10 grudnia 2019 r., to podobnie jak pierwszy zarzut kasacji, stanowi on powtórzenie zarzutu z pkt 6 zawartego w odwołaniu od orzeczenia sądu I instancji. Wprawdzie uzasadnienie orzeczenia sądu odwoławczego w tym zakresie jest rzeczywiście lakoniczne, jednak ocena tego, czy Sąd ad quem wywiązał się należycie z obowiązku rzetelnej kontroli instancyjnej w zakresie weryfikacji oceny dowodów, musi być dokonywana w kontekście treści wniesionych środków odwoławczych oraz z uwzględnieniem jakości oceny materiału dowodowego, dokonanej przez Sąd pierwszej instancji (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2013 r., II KK 333/12, LEX nr 1324281; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2014 r., II KK 205/14, Prok.i

Pr.-wkł. 2014/11-12/8, LEX nr 1491327, KZS 2014/11/18; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 maja 2016 r., V KK 375/15, Prok.i Pr.- wkł. 2016/9/16). Uwzględniając wskazany kontekst porównawczy należy uznać, że nieodniesienie się przez Sąd odwoławczy szczegółowo do wszystkich argumentów przedstawionych w odwołaniu obwinionego nie może zostać uznane za rażące naruszenie art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 u.p.a., mogące mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Ogólne ustosunkowanie się do zarzutu odwołania było uzasadnione logicznością decyzji Sądu pierwszej instancji, podjętej w obliczu niekwestionowanego stanu faktycznego, a przede wszystkim tym, że – jak to zasadnie podkreślił Sąd drugiej instancji – wnioski te zmierzały w sposób oczywisty do przedłużenia postępowania. Poza tym, wnioski były wadliwe wobec braku sformułowania tez dowodowych, zgodnie z wymogami art. 169 § 1 k.p.k.

Nie zasługuje na uwzględnienie także zarzut rażącej niewspółmierności kary, a to wobec rażącego charakteru czynu i sprzeniewierzenia się elementarnym zasadom etycznym związanym z wykonywaniem zawodu adwokata. Za szczególnie karygodne uznać należy zachowanie obwinionego, który podstępnie wprowadził w błąd notariusza w kwestii własności nieruchomości, tym samym naruszając prawo w sposób umyślny i godząc w interes adwokatury, podważając zaufanie do niej i naruszając jej godność. Takie postąpienie obwinionego dyskwalifikuje go w sferze etycznej jako osobę wykonującą zawód adwokata. W świetle zatem wagi przypisanego obwinionemu czynu kary dyscyplinarnej wydalenia z adwokatury nie można uznać za nadmiernie surowej. Oceny tej nie może zmienić ani wskazana w kasacji okoliczność odbycia kary orzeczonej przez sąd, ani podnoszona już w odwołaniu okoliczność znacznego upływu czasu od popełnienia przestępstwa, zatarcia skazania czy niepopełnienia czynu podobnego bowiem taka postawa powinna cechować każdą osobę skazaną. Powody wskazywane przez obrońcę obwinionego, w żadnej mierze nie usprawiedliwiały przypisanego przewinienia dyscyplinarnego. Stąd karę wymierzoną obwinionemu nie można uznać za rażąco niewspółmiernie surową. Nie można było przy tym uznać, aby nosiła ona cechy nadmiernej represji.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

O kosztach sądowych postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł zgodnie z art. 95l ust. 2 u.p.a.